

Aleksander Saarna

LINN TELLINGEIS

R
O
M
A
A
N

2 anne

Hind 35 s.

A- 10033

4623

6789

Ruudol oli hää mälu. Ta mälestas juhtumeid aastate tagant pisemaiski varjundeis, ainult oma sõp-
radest ei teadnud ta ütelda, millistes oludes oli ta
nendega tutvunud. Kaks olulisemat liigitust — ühed
koolipõlvest, teised lihtsalt elust.

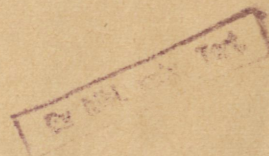
Ah, tal polnud aegagi teistest mõtelda, sest ta
tundis eneses mingisuguste salapärase jõudude
võitlust, millele pidi kaasa elama tundlikult ja olema
mingisuguste võõraste kahtluste tallermaaks. Ta ei
kartnud kedagi ega midagi, kuid ta ei teadnud ka,
mida ta julgeb...

Aga Aeg tallas oma kavalat rada...

5

— Ju sa tead, kõnetab emand Paigaline oma
poega, et olen vana ja et olime jäänud kahekesi.
Minu ja sinuga lõped meie sugukond. Minuga lõpeb
see paratamatult, kuid sina võiksid veel hoolet kanda,
et meil järeltulijaid oleks... Ma mõtlen, peaksid võtma
naiseks mõne korraliku tütarlapse! Kes teab, paljukese
veel minulegi neid elupäevi on järele jäänud! Aitaksin
teil lapsi kasvatada, kuni juba ise kõigega harjute...

Ruudo, kes istub akna juures, laua taga, lahtine raa-
mat ees ja näib lugevat, tõstab päa, kuid ei vasta
esialgu sõnagi. Oi, ta mutike on kaval, kaval! Oskab
valida alati oma sisendavaks jutuks meeoleolulise aja.
See uitav tühjus toas ja säärane pahur ilm väljas —
eks see virguta tuhandeid uinuvaid pilte... Ja eks ole

Jah, ja nõustanuks temale seda naisevõtmist mõni kahjurõõmutsev sõber, ta saaks sellest vähemasti aru. Tasandab selleks teed aga su oma ema — eks tundu see märksa võõristavam, sest abielu on ikkagi koorem mida annab sikutada terve eluaeg!

Kas polnud päriselt õnn, et naised olid hoidunud temast eemale ta riietusliku välimuse pärast. Kas ei tundunud ta kõneski nendele liiga targana, mis takistas arenemast tutvusel kaugemale ulatavaks sõpruseks. Muidugi, oli ka haruldaselt tarku naise, kuid need ei hoolinud Ruudost, sest nad ei teadnud aimatagi, et tema lapitud keetas peitub nii vaimne isik, nagu ta seda enesest uskus...

Uksele koputati. Tuli Elias Vinkel, majaomanik ja võrtsipoodnik, pehme südamega vanapoiss, kelle rahakogumiskirg polnud muutunud veel lausa ahnuseks, olgugi, et teda peeti koiks ja koonerdajaks. Ta teine silm vahib pisut kõõrdi. Kui ta tänaval liigub, siis vigasest silmast tingituna, ja et paremini eneseette näha, peab ta teise küljega kuidagi ees käima, mis tekitab temast mulje, nagu liiguks ta serviti.

Kuid nii oli tundunud temale elust läbimurdminegi hõlpsam, nii oli ta enesele raha kogunud, maja ostnud ja viimaks poegi avanud — ikka üks külg ees! Tööd oli selleks ju kulunud, kuid ka edu ja edasijõudmist. Jga elatud nädal viis teda lähemale ta sihtidele ning suurendas ta jõukust.

Kuib nagu kiuste polnud ta kirjutamist selgeks õppinud ja ta muldu nii äriiline meel ei suutnud tungida arvude tehingulisse saladusse. Ta vajab usaldatavat

sõpra, asjatundjat ärikirjavahetuses ja arvepidamises, kes teeks igakuised bilansid, lahutaks paberil pliitsiga üürirahad poerahadest ja arvutaks puhtakasu suuruse, mille tulemusena ta siis teaks, mis ta enesele umbes lubada võib.

Sääraseks usaldusmeheks Vinklile oli Ruudo Paigaline, kes laupäeviti oli ikka ta kutsutud ja sallitud külaline. Siis nad kahekesi napsitasid pärast tööd ja rääkisid suuri asju. Kuid täna oli neljapäev ja Vinkli küllatulek tundus kuidagi erakordsena ning tähtsana. Tervitanud, ta istub raskelt ja tusasena ja ütleb pahuralt: „Koera ilm!“ Vahib vähe ümber ja pidevamalt emand Paigalisele, nagu sooviks ta „õhupuhastust.“

Emand Paigaline, oletades et meestel on omavahelist juttu, võtab suurräti õlgadele, ütleb minevat Massakate juurde aega viitma ja väljub. Saabki nagu lahedam. Jutujätkuks paneb Vinkel konjakipudeli lauale, ja et leida sobivamat kõneainet, teevad sõbrad mõned napsid. Elias Vinkel püüab kohaneda nagu mingisugusele meeleolule ja ohkab. Alustab siis vähe häbelikult, ebakindlalt, kõhatades:

„Tekkis säärane jutuajamisetuju... Palju neid omasuguseid ongi, kellega saaks mõtteid vahetada... Ja või needki igakord kõik käepärast... Vaat, mõtlesin ise, Paigaline on mees, kes ei naera millegi veidra puhul... Temaga võib rääkida kõigest...“

— Lase aga tulla! julgustab Paigaline.

„Sa ju tead, misugune mees ma olen... Trügi, ennast upitaja või upitada laskja pole ma milalgi olnud. Kõik, mis mul on, selle olen saavutanud

tasuda, siis on see altruistlik joon sinu iseloomus. Sa näed ostjas ainult kahte momenti : et ta tahab ja et ta vajab. Usud kolmandatki võimalust, et ta arve tasub, kuid mil määral oled pidanud pettuma, seda nähtub ilmekalt su äriraamatust... Sa usud oma tarkusse... Vahest on sul õigus, sest see, mille oled kogunud, on sul alles, oled osanud seda hoida ja suurendada, kuid siiski — ega see pole veel küllaldase tarkuse tunnuseks... Näen ette võimalust, et sinu raha ja meie mõistus liitudes võiksid saata korda suuri asju, teostada meil seniolematut, kuid sellest hiljem... Kaupmeeste mõistus ja kapital pole olnud ju õieti mitte kunagi tasakaalus. Tahetakse lõigata aplalt säält, kuhu pole külvatud... Paljude ideaaliks on veel ikka üleöö rikastuda...

„Hää, et mina pole niisugune,“ muigab Vinkel. Ometi, meie lühikest aega kestnud tutvuses näen sinus meest, keda võib usaldada, olgu avaldatud mõte või jutustatud sündmus kuitahes naljakas... Oma sügavamaid südamesaladusi pole ma veel kellelegi usaldanud, kuid sulle kraamin ma oma tundmusi nagu poekaupa letile... Sina oled mees, kes saab aru... Ja mida suuremat meie siin maailmas vajamegi kui arusaamist?! Vaata, ma otsin sündsat eluseltsilist ja oleksin maia oma tulevase kohta mõndagi kõrva taha panema...“

Ja oma häält sosinaks madaldades, nagu võiks neid keegi pealt kuulata, ta jätkab :

„Mul on olnud juba ammu üks mõte... Olgu see, mu üürnik, too nõid ja käetark, Frants Luubert

meele puhkudel. Muide, madam oli liigagi elukogenud, et millestki tõeliselt imestuda. Ta juhtis tulnukad Luuberti kabinetti, kelle majapidajaks olles, täitis ka tõlgi kohustusi, sest nõia suusónalised väljendused polnud võõrastele arusaadavalt mõistetavad.

Paigaline nägi nüüd esmakordselt nõnda lähidalt Luubertit, kellest oli kuulnud mõndagi räägitavat. See inimesepeletis oli esimesest hetkest talumatult vastik. Ta virila suu alumine huul ripnes tahtejuuetult ja ebaloomulikult veninuna alla. Käed näisid randmeist sissepoole painutatud olevat ja sõrmed seisid imelikult harali nagu krambis. Ta jalad olid halvatud ja ta pidi alati istuma ratastoolil, millega teda vajaduse järele paigast paika lükati, kui ta vastavat soovi avaldas.

Ühede jutu järele olnud Luubert apostlik-õigeusu vaimulik, kes ühel kirikupõlemisel kukkunud joobnuna vigaseks, teised pidasid teda sündinud hirmutiseks, kuid uskusid seda enam, et säärane jumalanuhtlus oligi teinud mehest läbinägija ja ennustaja.

Luubert noogutas laua tagant pääga tervituseks ja põrnitses jäise, liikumatu siupilguga tulnuid. Veelgi puurivam oli öökulli mustade klaassilmade pilk, kes täistopituna kükitas seina külge kinnitatud oksal.

Töölaua rohelisel kalevil leidis mitmesuguseid kummalisi instrumente, mille otstarvet ei tunnud Vinkel ega Paigaline. Nende esemete keskel irvitas kolp, mille pind oli jagatud punaste joontega nummertatud üksiklahtriteks ja mille silmakoopad haigutasid ukse suunas, pidades tekitama külästajates arvatavasti õudustunnet.

mis idanes soodsal pinnal ja ähvardas paisuda suureks hingeliseks kriisiks. Nüüd ta ju kahjatseski, et oli Luuberti juurest nii ruttu ära tulnud, otse tulema kippunud. Võinuks ometi pärida nii mõndagi ja targu kontrollida ennustaja teadmisi. Oli kulutanud nii terve krooni paari sõna eest... Millisest lätest leida nüüd tasakaalu? Vinkelgi näis vaatavat teda kahtlustava pilguga.

— Asjata sai kurja pool käidud, kuid ära sa ta loba südamesse võta, lohutab ta Paigalist. Ta ennustamine paistis mulle kohe kahtlasena suure täpsuse poolest piskasjades. Kuulsid ju küll, mis ta mullegi vilistas, kuid kas mina usun? Ja nii võib olla lugu kogu selle ennustamisega. Ta ütles, sa minevat naisest lahku, kuid sul polegi ju naist. Aga kui sa siiski peaksid millalgi janunema „lillat“, siis tule aga minu poole. Seni, kui minu silmad lahti, peab sinu pääke sulle olema ja sa pead saama niipalju viina, kui sa juua jaksad... Vaene mees, denaturaat teeb ju jooja pimedaks ja haiseb pealegi!

sobis veelgi seni, kuni ta ükskord, naisepõlves, võis teha hüppe õigesse aastaarvu. „Noorusest“ hoolimata ümbritsesid ta silmi kanavarbakesed, muidugi — ajutise nähtena. Oli temal ju palju muret ja unetuid öid, kuid naitudes — küllap need kanavarbakesedki kaovad.

Mis mure rõhus siis teda? Aga küsige nende mu-rest, kes unistavad abielust kõigi selle mõeldavate ja avatlevate vabadustega.

„Teil on siin palju raamatuid,“ meelitas Selma Massakaš, „armastan väga lugeda...“

Kuid Paigaline ei kleepunud sellele jutuliimile. Ta tõstis pää aeglaselt raamatuid, vabandas pui-selt tähtaegse tööga ja süvenes taas raamatusse. Ta teadis küll, et Selma Massakase palgele tõmbus nüüd mõnitav grimass, kuid ta ei lasknud end sellest häiri-da. Peetagu teda uhkeks, arvatagu mistahes, ta ei mõtlegi viisakuse pärast tüdrukuga lobisema hakata.

Külaline, halvatud vastuvõtu leigusest, leidmata uut kõneainet ja nähes, et teda ta algatuses ei toe-tata, vabandas ja läks, lubades hiljem tagasi tulla, kui emand Paigaline ise kodus on.

Kui mutt turult saabus, näis ta ootavat, kas Ruudo midagi ütleb või pärib, kuid läbemata taluda poja kinnisust, küsis kavalusi, kas tema äraolekul pole keegi neid külastanud.

— Ei... Ah-jah, kellamehe tütar käis kohviveskit palumas...

„Eks annud siis!... Massakase omad — need on kenad inimesed. Tütar Selma, hää laps, on edasi-püüdja ja töökas. Kuigi ta käib kondiitriärrri ametisse,

